

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Ὁφειλομένη ἐξήγησις ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρογλου.

Ἡ πλατεῖα τοῦ Συντάγματος ὑπὸ Χ. Ἀννίνου.

Ἔργα καὶ ἡμέραι ὑπὸ Δ. Γρ. Κ.

Ἡ κολοκύθα τοῦ γέρο-Σταύρου (ἀφήγησις ἀληθής) ὑπὸ Περιπατητικοῦ.

Τὸ ἄσυλον τῶν θεῶν ὑπὸ Ι. Μ. Δαμδέργη.

Ἀπαντήσεις ἀνευ ἐρωτήσεων (ποικίλα).

Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΓΟΥΕΡΑΤΣΗ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΠΑΝΑ

(συνέχισαν ἴδε ἀριθ. 1).

Εἶπα πάντα ταῦτα φαιδρύνουσα διὰ τῆς ἀγνοτέρως ἀκτίνος, ἥτις ἐξήστραψέ ποτε ἐν ἰταλικῷ οὐρανῷ, ἐκθαμβοὶ βαθμηδὸν τὸ τοῦ ἐξορίστου πνεῦμα, ὁμοία πρὸς παιδα, ὅστις ἀφου παίζων συγκεντρώσῃ τὸ ἥλιακὸν φῶς ἐν τινι κατόπτρῳ, ἀρέσκειται νὰ κατακλύζῃ πρὸς στιγμὴν τὰ ὄμματα τοῦ διαβάτου δι' ὠκεανοῦ λάμπειας. Ὁ δὲ ἐξοριστός, μακρινόμενος ἐν τῇ ἀγωνίᾳ πυρετώδους πόθου καὶ καταναλώσας τὸν βίον ἐν τῇ φλογερᾷ ταύτῃ θεωρίᾳ, ἐννοεῖ διατί οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας τὰς Ἐρινύδας ἀπεκάλουν Εὐμεινίδας. Ἀλλὰ, διατί ὤφειλε νὰ προτιμᾷ τοῦτο καὶ οὐχὶ ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς πόλεως; Πάντα δὲν ἀπετέλουν τὴν προσφιλεῖ αὐτῷ πατρίδα; Ἐπλανᾶτο οὕτως ἀσκόπως, διότι ὅπου δὴποτε ἔστρεψε τὸ βλέμμα συνήντα ἀντικείμενα συμπαθείας, ἡδονῆς ἢ ἄλγους.

Ἄν τὰ μέρη, ἃ διήρχετο, ἀνεμίμνησκον αὐτῷ ὥραϊαν τινὰ τῶν συμπολιτῶν του πράξιν ἢ ἀδελφικὴν σφαγὴν, ἡδύνατό τις νὰ γνωρίσῃ τοῦτο ἐκ τοῦ βήματος αὐτοῦ, ὅπερ καθίστατο βραδύτερον ἢ ἐπεσπεύδετο, ὥσαντι οἱ πόδες ἐπάτουν ἐπὶ πλακῶν πυρίνων. Καὶ ὅτε μὲν παρετήρει τοὺς τεραστίους ὄγκους τῶν ἀριστοκρατικῶν μεγάρων, μετίζονας ἐπὶ ἐν τῷ σκότει φαινόμενους, καὶ ἐστέναζε διὰ τὰ μίση, ἅτινα τὰ προωρισμένα εἰς τὸν ἥσυχον ἀστικὸν βίον οἰκήματα εἶχον μεταβάλλει εἰς φρούρια· ἐπὶ μακρότερον δ' ἐπὶ ἔμμενε βλέπων τὰς ταπεινὰς οἰκίας τῶν τοῦ λαοῦ, ὠκοδομημένας παρὰ τὰ ὑπερήφανα ἐκεῖνα μέγαρα, ὅπως ἐν αὐτοῖς εὐρίσκωσιν ὑποστήριξιν, καθ' ὃν τρόπον ἀκριδῶς ἐν τῷ κόσμῳ οἱ ἀδύνατοι παραδίδονται εἰς τοὺς ἰσχυροὺς, ὅπως τυγχάνωσι προστασίας. Ἀλλὰ καθ' ὃν τρόπον ἐν τῷ κόσμῳ οἱ ἀδύνατοι κύπτοντες διηγεκῶς ἐξαχρειοῦνται μόνον καὶ ἐγκαταλείπονται, καὶ αἱ οἰκίαι ἐκεῖναι, ἐκ τῆς γεινιάσεως τῶν ὑψηλῶν μεγάρων ἐστεροῦντο τοῦ φωτός καὶ τῆς ζωογόνου κυκλοφορίας τοῦ ἀέρος. Προχωρῶν ἐπὶ, ἐδύθη εἰς τὸ βλέμμα εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν τεχνιτῶν, καὶ σείων τὴν κεφαλὴν ἐδίδετο τὰ λαϊκὰ ἐκεῖνα πρόσωπα, ἃ ἡ ἀ-

νάγκη χρωματίζει καὶ ρυτιδοῖ, καὶ τὰς χεῖρας ἐκεῖνας, ἃς κινεῖ ἡ χρεὶα ἐνός ἄρτου καὶ τὰ πάθη ἐνός ἥρωος· τὰς χεῖρας ἐκεῖνας, αἵτινες μόλις κινηθεῖσαι κερδίζουσι ἡ ἓνα στέφανον διὰ τὴν κεφαλὴν, ἢ μίαν ἄλυσιν διὰ τοὺς πόδας.

Ἡ ἀρετὴ ἐπὶ δὲν εἶχε καταστῇ ἄγνωστος ὑπὸ τὰς ἀριστοκρατικὰς στέγας, οὐδὲ τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς εὐρίσκετο εἰς ἀντίστροφον λόγον πρὸς τοὺς τόπους, ἐν οἷς διητᾶτο· καὶ ὅμως ἐκτοτε ἡρέσκετο μᾶλλον δικαιοῦμενον ἐν ταῖς τοῦ λαοῦ οἰκίαις ἢ ἐν τοῖς ὑπερηφάνοις τῶν ἀρχόντων μεγάραις.

Οὕτω, διάφορα σκεπτόμενος καὶ διαφόρους διατρέχων ὁδούς, ἔφθασεν εἰς τὴν ἄκραν τῆς Παλαιᾶς Γεφύρας, προῦχώρησεν ἐπὶ καὶ φθὰς ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἐκυψεν ἀπὸ τοῦ ἔρκους καὶ παρετήρει τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὁ νοῦς αὐτοῦ ἦτο κατελιημμένος ὑπὸ τῶν ὀνειροπολήσεων τοῦ παρελθόντος. Εἶδε βαρόνον, λευγέμονα, ἐπὶ λευκοῦ ἵππου καὶ φαίδρον τὴν ὄψιν, φθάνοντα εἰς τὸ ἄκρον τῆς γεφύρας. Εἶδεν αἶφνης ἐξερχομένους ἱκανὸν ἀριθμὸν ὀπλοφόρων, οἵτινες ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ, τὸν ἔρριψαν χαμαὶ καὶ ἔθραυσαν τὴν κεφαλὴν του· εἶδε ρέον ἄφθονον ἀπὸ τῶν πληγῶν του τὸ αἷμα νὰ ἐρυθραίνῃ τοὺς λίθους τῆς γεφύρας καὶ τὸ ἄγαλμα, ὅπερ οἱ εἰδωλολάτραι εἶχον στήσει ἐκεῖ εἰς τὸν τοῦ πολέμου θεόν· καὶ ἡσθάνθη ἐπὶ τῶν παρειῶν του τὰς ρανίδας, ὅθεν τρομάξας ἔφερεν εἰς τὸ πρόσωπον ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας, ὅπως ἀποτρέψῃ ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἀδελφικὸν αἷμα. Εἶτα ἐπεφάνη ὁ δαίμων τῆς διχονοίας, ὅστις συνέλεξε τὸ αἷμα ἐκεῖνο καὶ ἀναμίξας αὐτὸ μετὰ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τὸ ἔχυσεν αὐθις, ὡς δρόσον ἐγκλήματος ἐπὶ γῆς ἀφιερωμένης εἰς τὴν δυστυχίαν. Τότε γονιμοποιήθησιν ὑπὸ τοῦ ὀλεθρίου ὕγρου ἐξήλθον γενεαί, αἵτινες, ἀνανεοῦσαι τὸ γένος τῶν ἐκ τῶν ὀδόντων τοῦ Καδμείου δράκοντος γεννηθέντων ἀνδρῶν, ἐφαίνοντο ὅτι ἦλθον εἰς τὸν κόσμον ὅπως ἀλληλοσφαγῶσι μόνον. Μεθυσασαὶ ἐξ ὀργῆς καὶ αἵματος, ἐσπάραξαν τὰ μέλη των, ἐκ δὲ τῶν σπλάγγνων των κατεσκέυασαν μάστιγας ἀξίας οἴκτου· Μαῖνάδες, πνέουσιν καταστροφὴν, ἠνέφξαν τοὺς ἀρχαίους τάφους καὶ συλλέξασαι τὰ ὅσθα τῶν προγόνων ἔθραυσαν δι' αὐτῶν τὰ κρανία τῶν ἀπογόνων.

Ἐν τῷ κρότῳ τῶν ἐπὶ τῶν κίωνων θραυμένων ὑδάτων, τῷ ἀντηχοῦντι ὑπὸ τὰς στοᾶς τῆς γεφύρας, ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουε τὴν κραυγὴν, ἣν αἱ παρωχημένα γενεαὶ ἔρριπτον κατὰ τοῦ μέλλοντος· ἤχον φοικωδῆ, συγκεχυμένον· βάραθρον ἄλγους, ὀδυρμῶν, ἐγκλημάτων καὶ ἀναμνήσεων. Καθὼς εἰς τὸν αυτοκράτορα Περτίνακα — κατὰ τὴν παράδοσιν — πανταχοῦ φοβερόν ἐπεφαίνετο φάντασμα ἀπειλοῦν αὐτὸν θανάτῳ (1), οὕτω καὶ εἰς τὰ πυκνὰ ἐκεῖνα τοῦ ποταμοῦ κύματα ἐνόμιζεν ὅτι ἐδίδετο τὰς γιγαντιαίας μορφὰς τῶν παρελθόντων αἰώνων φευγούσας, δίκην μονομάχων, ἀπὸ τοῦ καθημαγμένου σταδίου, καὶ τρεχούσας πρὸς τὴν αἰωνιότητα, διωκομένας διὰ τοῦ ξίφους ὑπὸ τῶν ἐπερχομένων αἰώνων. Τὰ ἐπὶ τῆς ὄχθης

φῶτα ἔρριπτον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ποταμοῦ μακρὰς γραμμάς φωτός, ὥστε τὰ ἐξωγκωμένα καὶ ὀρηκτικὰ κύματα, διερχόμενα αὐτάς, ἀντανέκλων ἀπαισίαν λάμψιν, ὁμοιάζουσιν πρὸς τὴν τοῦ πατροκτόνου ξίφους.

Ὁ ὁδοιπóρος, μὴ ἀντέχων εἰς τὰ τῆς φαντασίας αὐτοῦ φάσματα, ἀνύψου τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ στερέωμα. Ὁ οὐρανὸς ἐκαλύπτετο ἐν μέρει ὑπὸ νεφῶν, ἀλλ' ἐφαίνετο ἀκτινοβολῶν καὶ ἀστῆρ τις, λαμπρὸς ὡς ἡ ἐλευθερία, ὥραϊος ὡς ἡ ἐλπίς. Ποία μυστηριώδηςσχέσις ὑπῆρχε μετὰ τοῦ ὁδοιπóρου καὶ τοῦ ἀστέρος, ἀγνοῶ· ἀλλ' ἐβλεπεν αὐτὸν ἀτενῶς, ἔχων ὅλην τὴν ψυχὴν του συγκεκεντρωμένην ἐν τῷ βλέμματι, καὶ ἡγεῖρε τὴν δεξιάν, ὥσπερ θέλων νὰ τὸν ἐπικαλεσθῇ. Ὁ ἀστὴρ ἐφάνη πτερυγίσας, ὥσπερ περιστέρα, καὶ τρεμολαμπῆς προσεπάθει νὰ ἀποφύγῃ τὸ μέλαν νέφος, ὅπερ κατεβρόχθιζε βαθμηδὸν καλύπτον τὸ ὥραϊον τοῦ οὐρανοῦ κυανοῦν. Ματαίως! Τὸ νέφος ἐκάλυψε τὸν ἀστέρα, καὶ τὸ στερέωμα ἐθρόνησεν ἀπολεσθεῖσαν τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην τοῦ ἔρωτος ἀκτίναν. Ὁ ὁδοιπóρος τότε κατεβίβασε τὸ βλέμμα καὶ ἀπὸ τῶν ἀδύτων τῆς καρδίας του ἐξέπεμψε στεναγμόν. Ἡττηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ πάθους, ἔφυγε τρέχων ἀπὸ τῆς γεφύρας, ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ ἀλγεινοῦ προαισθήματος.

Τὸ ἄλγος ἐπιζητεῖ τὴν ὁμιλίαν τῶν ἀνθρώπων, ἡ δὲ χαρὰ συγχάκεις τὴν λησμονεῖ. Παρὰ πολλοῖς, τοῦτο συμβαίνει κατὰ σκέψιν, καὶ εἶναι ἀξιόμμεμπτον· παρὰ πλείστοις κατὰ φύσιν, καὶ εἶναι ἀξιοσυγχώρητον. Ὁ ὁδοιπóρος, καταβληθεὶς ὑπὸ τοῦ πάθους, ἐμνήσθη τοῦ ἀνδρός, ὃν κατ' ἀρχὰς ἤθελε νὰ ἐπισκεφθῇ, ἀλλ' εἶχε λησμονήσῃ ἐν ταῖς ἡδύαις ὀνειροπολήσεσιν του. Κατελθὼν τὴν γέφυραν, διήλθε τὸ πλεῖστον τῆς ὁδοῦ τῶν Γουίτσιαρδίνων, εἶχε δὲ φθάσει εἰς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου του, ὅτε ἐνόμισεν ὅτι εἶδε, καὶ εἶδε πράγματι, μορφὴν τινὰ ἀκίνητον ἰσταμένην πρὸ τῆς θύρας τοῦ φίλου του. Ὡς συμβαίνει τὴν νύκτα, ἡ μορφή ἐκείνη ἐφαίνετο ἰγνογραφουμένη μέλαινα ἐπὶ ἐδάφους ἥττον σκοτεινοῦ. Ὁ ποδῆρης αὐτῆς ἐπενδύτης, ἐξωσμένος περὶ τὴν ὀσφύν, ἐπιπτε διαγράφων ὥραιστάτας πτυχάς· ἡ μὲν τῶν χειρῶν τῆς ἐκρέματο χαλαρά· ἡ δὲ ἑτέρα, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ παραστάτου τῆς θύρας, ὑπεβάσταζε τὴν κεφαλὴν, ὥσπερ ἡ τοῦ ἐπὶ τάφου θρηνοῦντος ἀγάλατος.

Ὁ ὁδοιπóρος ἔστη μικρὸν ἀσφάλλων, προσεπάθησε νὰ διακρίνῃ καλλιτέρον· καὶ ἡσθάνθη ἀκουσίαν ταραχὴν. Ἠρχίσσετο νὰ βηματίζῃ βραδύτερον· ἐψιθύρισε λόγους τινάς· ἐποίησε θόρυβον· μάτην! ὁ ἄγνωστος βεθυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτο ζῶν. Ἐπλησίασεν εἰς αὐτόν, ἐπλησίασεν ἐπὶ μᾶλλον· ἡ μορφή ἐκείνη ἐφάνη αὐτῷ γνωστή· διστάζει νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ· τὴν ἀναγνωρίζει ἐπὶ τέλους, καὶ διὰ φωνῆς, ἥτις ἐδήλου πλήμμυραν ἀγάπης καὶ ἐλπίδος πληρωθεῖσαν, ἀνέκραξεν·

— Βουοντελμόντη!

Καὶ ὁ ἄγνωστος, ὥσπερ βιαίως ἀφυπνισθεὶς, ἀνεπήδησε πρὸς τὰ ὀπίσω κραυγάζας·

— Ἀλαμμάνη!

Καὶ ἔρριφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἡσθάνετο τὴν καρ-

(1) Ἰούλ. Καπιτωλῖνος.

νον: φωνή ἐξεγείρουσα ἡμᾶς, τοὺς μωροὺς καὶ δειλοὺς. Μεγαλεῖον, δόξα, λαός, ἡθῆ, ἐρείπια: πάντα κατεκρημνίσθησαν ἐν τῷ θανάτῳ. Καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ ἀποθνήσκουσι! Ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἀπομένει εἰς στύλος μόνος, ὡσεὶ ἐπιτάφιος στήλη ἀποθανούσης θρησκείας. Οἱμοι! ἡ θεὰ τῆς ἀρχαίας ἀθλιότητος δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς παρηγορίαν τῆς νέας! Ἄς παύσωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ κλαίωμεν τὴν ἀρχαίαν δόξαν, καὶ ἄς κλαύσωμεν μᾶλλον καὶ δικαιοτέρον τὴν σημερινὴν ἐξουθένωσιν, ἥτις δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν ν' ἀνυψώσωμεν τὸ πνεῦμα ὑπὲρ τὴν γῆν. Ἐκαστος λαὸς ἐξυφαίνει τὴν τύχην του· ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ ἐκβιάσῃ τὴν εἰμαρμένην του. Δὲν εἶναι αὕτη ἡ γῆ, ἐν ᾗ ἐζήσαν οἱ Ρωμαῖοι; Δὲν εἶναι οὗτος ὁ οὐρανός, ὅστις ἐκάλυπτεν αὐτούς; Δὲν εἶναι οὗτοι οἱ ἀστέρες, οἵτινες ἐφώτισαν τοσάκις τοὺς θριάμβους μας; Οὐδὲν τούτων μετεβλήθη, ἡμεῖς μόνον δὲν εἴμεθα οἱ αὐτοί. Ἰδοὺ, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, ἔφθασεν ἐν τῇ γῇ τῶν πατέρων μας ἡ ἡμέρα τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ, καθ' ἣν οἱ λαοὶ φέρουσι τὰς ἀλύσεις ὡς στέφανον ἐξ ἀνθέων, καὶ πιστεύουσιν ὅτι δὲν ἔχουσι τὴν κεφαλὴν ἀρκούντως χαμηλά, τὴν φωνὴν ἀρκούντως ταπεινὴν, τὰ νῶτα ἀρκούντως κύπτοντα, ὅπως γονυπετήσωσιν ἐνώπιον τῶν ὁμοίων των. Ἀλλὰ τί ἀπομένει πλέον εἰς τὸν γεννηθέντα ἐλεύθερον; Ἄς ρίψῃ κατὰ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ τὴν ψυχὴν του, ὡς βέλος ἀπὸ τόξου, καὶ ἄς ἀποθάνῃ ἀμόλυντος. Ἄς ἀποθάνωμεν. Καὶ ἔδραμον εἰς τὴν πατρίδα, ἀφωσιωμένος εἰς τὴν φοβεράν ἰδέαν: νὰ καταρασθῶ αὐτὴν καὶ νὰ αὐτοκτονήσω. Διέβην μανιώδως τὰ Πυρηναιῖα. Ἡ ψυχὴ μου ἠυρίσκετο ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τοὺς ὠρυγμούς των εἰς τὰ δάση πλανωμένων λύκων, οὓς ὑπερεῖχε κατὰ τὴν ἀγριότητα. Ἐχων τὰς χεῖρας ἐτοιμοὺς πρὸς κατάραν, ἀνῆλθον εἰς τὰς κορυφὰς τῶν λόφων, καὶ εἰς τὰς κοιλάδας κάτω ἐξηκόντισα βλέμμα φλογερὸν, ὡς τὸν κεραυνὸν τοῦ οὐρανοῦ. . . . Ἀ! ἡ πατρίς! ἡ πατρίς! μοὶ ἐφάνη ὠραιότερα ἔτι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἄλγους τῆς, ἢ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς χαρᾶς τῆς: οὕτω καὶ τὸ πρόσωπον τῆς γυναικὸς ἀποκτᾷ νέαν χάριν καὶ θελκτικότητά ἐκ τῆς ὠχρότητος, ἣν ἡ λύπη διαχέει ἐπ' αὐτοῦ διὰ τῆς εὐγενοῦς πνοῆς τῆς. Ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς πλάσματα τόσῳ ἀφάρτου ὠραιότητος, ἐφ' ὧν τὰ ἔγνη τῆς συμφορᾶς δὲν ἐκδηλοῦνται ὡς ὕβρις, ἀλλ' ὡς φίλημα: καὶ ἡ πατρίς μας, Λουδοβίκε, εἶναι ἐξ αὐτῶν τῶν πλασμάτων. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπλήσθησαν δακρύων, αἱ χεῖρές μου ἔπεσαν ἀδρανεῖς. Ὡς ὁ Βαλαάμ προσκλήθει νὰ καταρασθῇ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ ἠυλόγησεν αὐτὸν τρίς, οὕτω καὶ ἐγὼ ἠυχόμην ὅπως ἡ ὠραιότης τῆς πατρίδος μας μείνῃ πάντοτε ἡ αὕτη, μεταβληθῶσιν μόνον αἱ τύχαι τῆς. Κατῆλθον τῶν λόφων, ἀγωνιών ὡς ἡ μήτηρ, ἥτις ἐντρομος διὰ τὸν μακρὸν τοῦ τέκνου τῆς ὕπνον κύπτει ἐπὶ τῶν χειλέων του ὅπως ἀκούσῃ τὴν πνοὴν του, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰς καλύβας τῶν γεωργῶν, ὅπου εἶδον ὄψεις πορφυρᾶς γενομένης ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τοῦ ἐξευτελισμοῦ μας, καὶ ἤκουσα ἀντηχοῦντα τὸν λόγον τῆς ἐλευθερίας. Τότε ἐνόησα ὅτι ἡ πατρίς δὲν ἀπέθανεν ἔτι. ὅθεν γονυπετήσας ἐπὶ τῆς γῆς τῶν πατέρων μας προσηυχόμην ἀπὸ καρδίας, λέγων: Ἀφύπνισον, Θεέ μου, τὴν ὠραίαν κοιμωμένην. Σὺ, πάτερ, ὁ πρὸς πάντας φιλόξενος, ἀνοιξον τὰς οὐρανίους μονάς. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἰσχυροῦ ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀνικά-

νου εἶναι μέρος σου· διατί λοιπὸν ὑποφέρεις τὴν γενεάν των καταπιεστών; Αἱ ἄλυσόδετοι χεῖρες δὲν δύνανται νὰ ὑψωθῶσι πρὸς σέ. Ἰδὲ, οἱ ἀδελφοὶ κατέβλησαν τὸ πνεῦμα τῶν ἀδελφῶν των, ἐπλήξαν αὐτούς, ἐπλήρωσαν τοὺς ὀφθαλμούς των δακρύων. Διατί ἐδημιούργησας τόσῳ λαμπροῦς τοὺς ἀστέρας, καὶ τόσῳ αὐγμυρᾷ τὴν γῆν; Πέμψον τὴν καλλίστην τῆς ἰδέας σου κόρη, τὴν ἐλευθερίαν, ἵνα κατοικήσῃ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἡ γῆ θὰ ἀμιλλᾶται τότε κατὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν πρὸς τὸ στερέωμα. Τότε τὰ δύο ταῦτα δημιουργήματα θὰ ψάλωσιν ἐξ ὑπαμοιβῆς πρὸς δόξαν σου νέον ᾄσμα, ὅπερ νῦν ἀπομένει ἄνευ ἡχοῦς ἐν τῷ διαστήματι τῶν οὐρανῶν. Ἐγέρθητι λοιπὸν, ὦ κριτὰ, καὶ διάταξον ὅπως ἡ ἀφύπνισις ἐνός λαοῦ ᾔται ὡς ἡ τοῦ λέοντος. Ἄς μὴ ἀναπαυθῇ πρὶν ἢ καταθρονοῖσιν τὴν λείαν καὶ πῖνῃ τὸ αἷμα τῶν φονευθέντων (1). Ἰδοὺ ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὴν δέησιν τοῦ ἐξορίστου· πλήρης δὲ ἰσχύος, ἔρωτος καὶ θάρρους, μόλις ἐφθασα ἐνταῦθα, ἔδραμον νὰ χαιρετίσω τὸν μέγαν ἄνδρα, ὃν πρέπει νὰ τιμῶμεν πρῶτον μετὰ τὸν Θεόν, διότι, ἂν παρὰ τούτου ἐλάβομεν τὴν ζωὴν καὶ τὴν πατρίδα, παρ' ἐκείνου ἐδιδάχθημεν νὰ τὴν ἀγαπῶμεν καὶ νὰ ἀποθνήσκωμεν ἀξίως ὑπὲρ αὐτῆς.

— Καὶ πολὺ μάλιστα ἐβραδύναμεν, προσέθετο ὁ Λουδοβίκος Ἀλαμάννης. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἔλαβε τὸν βραχίονα τοῦ Βουοντελμόντη καὶ ἀνῆλθον.

Οὐδένα συνήντησαν· δὲν ἤκουσαν κρότον βημάτων ἢ ἡχον φωνῆς· λύχνος κρεμάμενος ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἔκαιε μόνον, ἀλλ' ἐπλησίαζε νὰ σβεσθῇ. Μόλις οἱ δύο φίλοι εἰσῆλθον, ἀνέλαμψε καὶ ἔχυσεν ἐπὶ τῶν τοίχων ἄφθονον φῶς, — ὡσεὶ θέλων νὰ εἴπῃ αὐτοῖς: Παρατηρήσατε τὴν πενίαν τοῦ Νικολάου Μακκιαβέλλη, — καὶ εἶτα ἐσθέσθη. Τότε ἔστησαν κατηρεῖς καὶ ἐσκέφθησαν ἂν ἡ πενία ἐκείνη ἐτίμα τὸν ὑφιστάμενον αὐτὴν μέγαν ἄνδρα μᾶλλον, ἢ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐγκαταλείποντας αὐτὸν συμπολίτας του ἡτίμαζεν. Ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῇ ἀήθει σιγῇ, διῆλθον πλεῖστα ὅσα δωμάτια ἐν τῷ σκότει, καὶ ἐπὶ τέλους ἐφθασαν εἰς μέρος, ὅπου εἶδον ἐξερχομένην λεπτὴν ἀκτῖνα φωτός. Ἦτο ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνος, ἣν ἠνέφριαν ἀπορρόβως.

Ὁ Νικολάος Μακκιαβέλλης ἔκειτο πνέων τὰ λείσθια· ἡ μετὰ τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως πάλιν εἶχεν ἤδη παρῆλθει. Ἡ κατατροπὴ εἶχεν ὑπερισχύσει καὶ ἀπετύπου ἐπὶ τοῦ σώματος ἐκείνου τὰ σύμβολά τῆς, ὡς ἐπὶ πράγματος κατακτηθέντος ἤδη. Τὸ δέρμα πελιδνόν, οἱ κρόταφοι κοῖλοι, τὸ μέτωπον ξηρόν, ἡ ρὶς ἀποσαρκωθεῖσα καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ μελανωποῦ κύκλου: ὁ χνοὺς τῶν ρωθίων ἐκάλυπτετο ὑπὸ κιτρινωπῆς κόνεως, ἡ ὠχρότης, ὁ ἰδρώς καὶ τὰς ἀδρανῆς ἡρεμίας ἦσαν τὰ ἀναμφισβήτητα σημεῖα τοῦ προσεχούς θανάτου. Ἐτείνε τὰ χεῖλη ὡς ἄνθρωπος διψῶν, ὡς ποθῶν ἀπλήστως πνοὴν, δυναμένην νὰ ὀρσίσῃ τὰ φλεγόμενα σπλάγχνα του. Εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποκρυσταλλωμένους, οὐδὲν γήινον πλέον βλέποντας, ἀλλὰ προσηλωμένους εἰς τὰ πέρα τῶν ὀρίων τῆς ζωῆς ὑπάρχοντα. Στιγμὴ ἐπίσημος, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ, μὴ ἀποσπαθεῖσα ἔτι ὅλως τοῦ θνητοῦ περιδλήματός τῆς, οὐδ' ἀποπτάσῃ ἔτι εἰς τὰς οὐρα-

(1) Ἰδοὺ λαὸς ὡς σκύμνος ἀναστήσεται καὶ ὡς λέων γαυρωθήσεται· οὐ κοιμηθήσεται ἕως φάγῃ θήραν καὶ αἷμα τραυματιῶν πίεται. (Ἀριθμοί, κεφ. κγ', στ. 24).

νίους μονάς, φαίνεται ἰσταμένη, δισταζούσα μετὰ τῆς μελλούσης εὐφροσύνης καὶ τῶν αἰσθημάτων, ἃ ἐγκατέλειπεν. Μυστηριώδης συνδιαλέξεις μετὰ τοῦ Πλάστου καὶ τοῦ πλάσματος, ἣν οὐδεὶς νοῦς δύναται νὰ ἐννοήσῃ, οὐδεμία γλῶσσα νὰ περιγράψῃ, ἴσως ἀγάπης, ἴσως λύσεως, ἀλλὰ βεβαίως πλήρους ἀνεκφράστου πικρίας.

Νέος εὐειδέστατος, γονυπετῆς παρὰ τὴν κλίνην, ἐκάλυπτε τὸ πρόσωπον διὰ τῆς κρεμαμένης δεξιᾶς τοῦ ψυχορραγούντος, ἣν κατεφίλει καὶ ἄφωνος κατέδραχε διὰ ποταμοῦ δακρύων. Ἄλγος ἀπηλπισμένον ἐξώρμα ἵνα ἐκβιάσῃ τὴν ἐξοδὸν, ἀλλ' ὁ πρὸς τὸν ψυχορραγούντα οἶκτος ἐξηνάγκαζε τὸν νέον νὰ τὸ καταστέλλῃ· τὸ δὲ ἄλγος ἐκείνο ἐπαναπίπτον ἐπὶ τῆς καρδίας του φρυάσσον συνέτριβεν αὐτὴν, καὶ τὸ σῶμά του συνεταράσσετο ἐν σπασμωδικῇ τιναγμῷ.

Παρὰ τὴν κεφαλὴν τῆς κλίνης δεξιόθεν ἴστατο ἱερεὺς, αὐστηρὸς τὴν ὄψιν, ὅστις δάκνων τὰ χεῖλη ἔβλεπε τὸν ψυχορραγούντα, οὐδὲν κίνημα οἴκτου ἢ ἀνυπομονήσεως ποιῶν. Τὸ μέτωπον μόνον αὐτοῦ ἐξ ὑπαμοιβῆς, ὅτε μὲν συνεσπάτο, ὅτε δὲ ἐγαληνία, ὡς τὰ νέφη, ἄτινα ἡ θύελλα ὠθεῖ καλύπτουσα δι' αὐτῶν τὸν δίσκον τῆς σελήνης. Ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐκείνου θὰ ἤδυνάτο τις ν' ἀναγνώσῃ τὰς διερχομένας αὐτὸ θυελλώδεις σκέψεις.

Ἀριστερόθεν, ἀνὴρ μεγαλόσωμος, ἐσταυρωμένος ἔχων τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους ἔκυπτε πρὸς τὸ δάπεδον. Ἡ πυκνὴ καὶ ἐρυθρὰ κόμη του πίπτουσα ἐκάλυπτε τὸ πρόσωπόν του καὶ μέρος τῶν εὐρέων ὤμων του. Ἡ ὑπόξανθος γενειὰς του κατήρχετο ἄχρι τῆς γαστέρος. Ἐκ τοῦ μέσου τῶν δεινῶς συνεσπασμένων ὀφρύων του ἀνῆρχετο οἰκνὴ δεσμὴς ρυτίδων, ἀναπτυσσομένη καθ' ἅπαν αὐτοῦ τὸ εὐρὸ μέτωπον, δίκην ἀκτίνων. Δυσκόλως δὲ θὰ ἐμάντευέ τις, ἂν τὸ καταστελλόμενον ἄλγος ἐξηκόντιζε τὰς γραμμὰς ἐκείνας τῆς βασιάνου, ὅπως δι' αὐτῶν καταλάβῃ τὸν ἐγκέφαλον, ἢ ἂν αὐταὶ ἀπὸ τῶν διαφόρων σημείων τοῦ κρανίου ἀναχωροῦσαι ἐκεῖ συνεκεντροῦντο. Ἦσαν δὲ πράγματι ἐν τῷ σημείῳ ἐκείνῳ βεθυθισμένοι, καὶ ὁ ἔχων αὐτὰς τὰς ἡσθάνετο ἀλγεινὰς μέχρη φρίκης, ὅσον τὰ ἐπτά ξίφη, ἄτινα διασχίζουσι τὴν καρδίαν τῆς Παναγίας τοῦ Ἄλγους· οὔτε κίνημα, οὔτε λυγμός, ἐδείκνυν ὅτι ἔζη ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, οὐτ' αὐτὴ ἡ κατὰ τὴν ἀναπνοὴν γινομένη ἐλαχίστη τῶν χειλέων κίνησις. Μόνον ἔβλεπέ τις δύο παχέα δάκρυα συνεκεντρούμενα βαθμηδὸν ἐν τῷ κοίλῳ τῶν ὀφθαλμῶν του, νὰ τρέμωσιν ἀβέβαια ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν βλεφάρων καὶ εἶτα νὰ ρέωσιν ἐπὶ τῶν παρεῶν του, ὡς μυστικὴ φλὲξ ὕδατος ἐν μέσῳ βράχων ἐκ γρανίτου. Κατὰ πρῶτον ἡ κεφαλὴ ἐκείνη ἐφαίνετο ἀγρία, εἶτα ἱκανὴ νὰ ἐκφράσῃ οἶκτον, καὶ ἐπὶ τέλους ἀνεπαισθήτως διετίθετο τις ὅπως ἀγαπήσῃ τὸν ἔχοντα αὐτὴν ἄνδρα. Περιμείνατε νὰ ὁμιλήσῃ, καὶ θὰ τὸν γνωρίσετε.

Παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης, ἦτο ἄλλη τις μορφή, φέρουσα χαλύβδινον θώρακα, καὶ στηρίζουσα τὰς διὰ σιδηρῶν χειρῶν κεκαλυμμένας χεῖράς τῆς ἐπὶ τῆς λαβῆς τῆς μακρᾶς σπάθης τῆς. Εἶχε τὸ πρόσωπον σεβαστόν: πυκνὴν καὶ μακρὰν τὴν κόμην: τὴν γενειάδα καὶ τοὺς μύστακας ἐξυρισμένους: τὸ μέτωπον ἀγνότατον, ἐφ' οὗ θὰ ἤδυνάτο, ὡς ἐπὶ ἀγιαστηρίου, ν' ἀποθέσῃ φίλημα ὁ ἄγγελος τῆς ἀφώτης. Καὶ ἡ μορφή ἐκείνη ἐφαίνετο ὁμοία πρὸς τὸν ἄγγελον, ὅστις, κατὰ τοὺς πιστοὺς, ἀγρυπνεῖ παρὰ τὴν κλί-